

НИНА СТОЯНОВА, ПОДУПРАВИТЕЛ, РЪКОВОДИТЕЛ УПРАВЛЕНИЕ "БАНКОВО" И ЧЛЕН НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ ПРЕД "БАНКЕРЪ"

Г-жо Стоянова, пандемията президивка бум в ползването на дигитални канали и технологии за плащания. Каква е вашата оценка на тази тенденция? Ще продължи ли със същия устрем дигиталната трансформация и какви президивкателства ще произтекат от нея?

- Пандемията от Ковид-19 действително послужи като катализатор на съществуващите процеси на промяна в потребителското поведение. Ускори се започналата още преди това миграция от кеш към електронни плащания. Според доклад на международната консултантска компания "Макинзи" от октомври 2021 г., плащанията в брой в света през 2020-а са намалели с 16 процента.

Динамично е развитието в изпользването на платежни услуги и в България. Така например, броят на картите плащания, иницирани чрез виртуални терминални устройства ПОС, се е удвоил за последните пет години.

За първите шест месеца на 2021 г. в страната е отчетено увеличение с повече от 22% на общия брой на безналичните плащания спрямо същия период на 2020 година. За същия период електронно иницираните кредитни преводи са се увеличили с почти 28%. Всичко това е сигнал за явна и устойчива промяна в платежните навици у нас.

Съвременните политики на европейските и национални регулатори подкрепят дигиталната трансформация с цел постигане на по-достъпни и сигурни платежни решения. Платежните услуги у нас се развиват динамично, следвайки тенденциите в Европа.

Сред значимите технологични иновации могат да бъдат отличени развитието на мобилното банкиране, дигиталните портфейли и дигитализираните платежни карти, изпользването на преносими „умни“ устройства за инициране на безконтактни плащания, като например часовник и др. Засилването изпользване на дигиталните канали за плащане поставя и нови президивкателства. Га-

рантирането на сигурността на плащанията и данните на клиентите е постоянно във фокуса на внимание на регулаторите и пазарните участници, като прилаганите мерки кореспондират с технологичните развятия.

Бихте ли открили важните регулаторни изисквания от послед-

За онлайн плащанията с карти обаче, поради необходимите значителни технически промени, както при доставчиците на платежни услуги, така и при търговците, беше предоставен хармонизиран на европейско ниво допълнителен преходен период до 31 декември 2020 година. Така, през 2021-а доставчиците на платежни услуги

Този регулаторен допълва и хармонизира съществуващите изисквания в областта на сигурността на плащанията. С него се цели подсилване на киберсигурността и оперативната устойчивост на финансовия сектор като цяло, включително на доставчиците на платежни услуги. Сред важните изисквания, които предстои да

множество направления. На първо място, ще бъде направена оценка на въздействието на задълбоченото установяване на идентичността на клиента и осъвременяване на прилаганите технически решения, където е това е необходимо. Във фокуса на внимание ще бъде засилване защитата на платеца и предотвратяване на нови видове изма-

детайлна информация за развитието на плащанията в България и ЕС.

През тази година предстои съществена промяна в технологията и бързината на изпълнение на малките плащания до 100 000 лева. В заключителна фаза на имплементиране са проектите на „БОРИКА“ АД, като оператор на платежната система за клиентски плащания БИ-СЕРА6, за изпълнение на незабавни кредитни преводи и кредитни преводи в съответствие с приложимите SEPA стандарти. В проектите участват активно банковата общност и БНБ като регулатор и оператор на платежната система за големи плащания RINGS.

Единият проект е за въвеждане на незабавни плащания в лева, при които трансакциите ще бъдат извършвани в рамките на 10 секунди.

Тук следва да отбележим, че платформата за незабавни плащания в левове вече стартира в реална среда, като към момента в нея участват две банки и се очаква през 2022 г. броят на банките-участници да се увеличи.

Другият проект е за въвеждане на кредитни преводи в левове по SEPA стандарт (т.нар. „пакетни“ кредитни преводи). Предвижда се такива преводи да започнат да се изпълняват реално до края на м. януари тази година, като в проекта участват всички банки в България. Времето от инициране на превода до постъпване на средствата по сметката на получателя се предвижда да бъде в рамките на един час.

Във ваши позиции често маркирате „отворено банкиране“ със съответните ползи, които носи. От гледна точка на сигурността на данните на клиента обаче как БНБ следи за изпълнението на Втората директива за платежните услуги и натъквали ли сте се на недобросъвестни практики при обмена на данни между банките и т.нар. трети страни?

- Действително т.нар. „отворено банкиране“ е една доста коментизирана напоследък тема, предвид голямото му значение за развитието на платежния пазар в Европа и у нас. Понятието „отворено банкиране“ в европейски контекст обхваща две нови платежни услуги – по инициране на плащане и по предоста-

- През втората половина на 2022 г. предстои да стартира прегледа на Втората директива за платежните услуги. Очаква се да бъде извършен анализ на резултатите от прилагането ѝ в

Идентичността на клиента и киберсигурността стават топ приоритети

ните години, с които доставчиците на платежни услуги трябва да се съобразяват?

- Изискванията за задълбочено установяване на идентичността на клиента са едни от фундаменталните промени, въведени въз основа на Втората директива за платежните услуги. Този аспект бе детайлно развит чрез регулаторните технически стандарти за задълбочено установяване на идентичността на клиента, влезли в сила през 2019 година. Изискванията на тези стандарти започнаха да се прилагат веднага по отношение на кредитните преводи, извършвани чрез платформите за интернет и мобилно банкиране.

приключиха с миграцията на своите системи и продукти и вече прилагат всички изисквания за задълбочено установяване на идентичността на плащателя.

Напоследък усилия бяха инвестирани и в усъвършенстването на правната рамка с оглед появата на нови технологии и бизнес модели на платежния пазар и свързаните с това рискове. През месец септември 2020 г. Европейската комисия публикува основополагащ документ, наречен „Стратегия за цифровизиране на финансовите услуги в ЕС“, част от който е проект на Регламент за оперативната устойчивост на цифровите технологии.

бъдат въведени, са тези по отношение на управлението на ИТ рисковете и рисковете, произтичащи от доставчици на ИТ технологии и услуги. Работата на европейско ниво по прецизиране на регламента продължава, като се очаква той да бъде финализиран през тази година.

Какво да очакваме през 2022 г. на регулаторния фронт, а и като иновации в платежните услуги?

ми, особено в контекста на незабавните плащания и заплахите от типа „физинг“ и „социално инженерство“. Очаква се преглед и ревизия на услугите, попадащи извън приложното поле на директивата и др.

В процес на развитие и допълване е и рамката за отчитане на статистиката на плащанията по Регламент (ЕС) 1409/2013 на ЕЦБ. В съответствие с приетите промени в регламента, от 2022 г. отчетността ще обхваща по-широк и по-богат набор от показатели, публикувани с по-голяма честота – на три и на шест месеца. Това ще даде възможност общественоста да получи по-навременна и по-

вяне на информация за сметка. В основата на тези нови процеси е последователно провежданата политика, насочена към лоялна конкуренция, равнопоставено третиране на доставчиците на платежни услуги и прилагането на високи стандарти за сигурност на данните на клиентите.

Доставчиците на новите услуги са иновативни технологични компании. Паралелно с това обаче, те са регулирани институции и следва да преминават през лицензионна или регистрационна процедура, в зависимост от вида на предлаганите услуги. Необходимо е да се установи изпълнението на регулаторни условия, съобразно правната рамка, включително притежаването на квалификация, надеждност и пригодност на

възможност за поемане на значителен брой едновременни заявки. Не са малко обаче и регулаторните действия при тяхното разработване и внедряване, като се вземе предвид сложността на процесите. Доколкото правната регламентация в Делегиран регламент (ЕС) 2018/389 е по-обща, при практическото ѝ прилагане се поражда множество въпроси, които изискват допълнително тълкуване на европейско ниво.

Следва да се отбележи, че в някои европейски страни, като Швеция, Нидерландия, Германия, Великобритания и др., практическото предоставяне на услугите по инициране на плащане и по предоставяне на информация за сметка има развитието още преди приемането на Втората директива за платежни

услуги. В останалите страни от ЕС обаче процесите се развиват по-скоро като следствие от европейската правна рамка. В съответствие с нея, първите лицензи за предоставяне на новите услуги бяха издадени от БНБ през втората половина на 2019 година.

Също през 2019 г. бяха издадени първите разрешения за освобождаване на доставчици на платежни услуги водещи сметка от задължението за създаване на резервен механизъм в допълнение към разработените приложни програмни интерфейси. Този процес продължи и завърши през 2020 г., когато вече се извършва провеждане на съгласувателна процедура между компетентните национални органи и Европейският банков орган (ЕБО) за всяко конкретно освобождаване.

С цел унифициране на надзорните практики и третирането на възникнали технологични въпроси, през юни 2020 г. ЕБО публикува своето Становище относно пречките по сметката в разумни срокове. Такива действия предприе и БНБ.

С цел премахването

въвване на идентичността и сигурните стандарти за комуникация (ЕВА/ОР/2020/10). ЕБО е публикувал тълкуване и по множество въпроси, свързани с прилагането на единната надзорна рамка в областта на отвореното банкиране. Регулаторните дискусии под егидата на ЕБО, в които БНБ активно участва, оказват катализираща роля за интерпретиране и третиране на възникващите пречки и проблеми по стандартизиран начин на европейско ниво.

Този процес продължи и през изминалата 2021 г. - с цел прилагането на единен подход по повод поставените

Има явна и устойчива промяна в платежните навици у нас

управляващите и предоставящите дружеството, прилагането на ефективни правила и механизми за сигурност срещу установените рискове, измамите или незаконното изпользване на чувствителни и лични данни и др.

от държавите членки и пазарните участници въпроси.

В становището относно надзорните действия, които да осигурят премахване на пречките през достъпа до сметка (ЕВА/ОР/2021/02) от февруари 2021 г. ЕБО отбеле-

жало, че макар много доставчици на платежни услуги водещи сметки да са премахнали някои от пречките през достъпа до сметки, част от тях остават.

Европейският банков орган очаква ком-

пелство за тази сфера в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

- Темата за криптовалутите наистина е

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

Криптовалутите влизат в регулация. Ограничават анонимността при операции с криптовалути

Лцензиране на издателите и доставчиците на криптоактиви.

пентментните органи да предприемат действия и да осигурят премахването на установените пречки в разумни срокове. Такива действия предприе и БНБ.

С цел премахването на специалните практики и третирането на възникнали технологични въпроси, през юни 2020 г. ЕБО публикува своето Становище относно пречките по сметката в разумни срокове. Такива действия предприе и БНБ.

С цел премахването

леса, че макар много доставчици на платежни услуги водещи сметки да са премахнали някои от пречките през достъпа до сметки, част от тях остават.

Европейският бан-

ков орган очаква ком-

пелство за тази сфера

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

важно направление в България и има ли в момента БНБ ангажменти, а и механизъм, по който да засича съмнителни дейности, свързани с криптовалути?

много актуална, предвид тяхното разпространение и нарастващият обществен интерес към тях. Регулаторите в Европа третираят този тип инструменти в рамките на по-широкото понятие „криптоактиви“, като са издадени и публикувани редица предупреждения, очертаващи рисковете при такъв тип инвестиции.

Другият регламент, наречен Регламент за пазарите на криптоактиви (Markets in Crypto-Assets Regulation, MiCA), ще бъде по-общирен и цели цялостна регулация на издаването и предлагането на криптоактиви, както и съпътстващите това дейности и услуги.

Всичко това е сигнал за явна и устойчива промяна в платежните навици у нас.

По този начин се очаква ограничаване на анонимността при операциите с криптовалути.

Другият регламент, наречен Регламент за пазарите на криптоактиви (Markets in Crypto-Assets Regulation, MiCA), ще бъде по-общирен и цели цялостна регулация на издаването и предлагането на криптоактиви, както и съпътстващите това дейности и услуги.

Всичко това е сигнал за явна и устойчива промяна в платежните навици у нас.

Всичко това е сигнал за явна и устойчива промяна в платежните навици у нас.

Интервюто взе Атанас Петров